

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

HUDEBNÍ UMĚNÍ

HARFA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**NEJVÝZNAMNĚJŠÍ PŘEDSTAVITELÉ ČESKÉ HARFOVÉ ŠKOLY
20. STOLETÍ**

ROXANA HÄDLER

Vedoucí práce: doc. Mgr. Jana Boušková

Oponent práce: MgA. Ana Brateljević, Ph.D.

Datum obhajoby: 4. 6. 2019

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2019

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

ART OF MUSIC

HARP

BACHELOR'S THESIS

**The Most Significant Performers of the Czech School of Harp
of the 20th Century**

ROXANA HÄDLER

Thesis Supervisor: doc. Mrg. Jana Boušková

Thesis Opponent: MgA. Ana Brateljević, Ph.D.

Date of thesis defense: 4. 6. 2019

Academic title granted: BcA.

Prague, 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

Nejvýznamnější představitelé české harfové školy 20. století

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne .....

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy, tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

PODĚKOVÁNÍ

Srdečně děkuji všem, kteří se podíleli na vzniku této práce poskytnutím informací formou ústních rozhovorů nebo korespondencí, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout.

ABSTRAKT

Práce se zabývá životem a činností představitelů české harfové školy. Nejvýznamnějším osobnostem jsou v práci věnovány jednotlivé kapitoly s podkapitolami o jejich pedagogické činnosti a dalšími zajímavostmi. V závěru práce jsou pak zmíněna jména, jejichž nositelům se v rámci rozsahu práce nepodařilo věnovat celou kapitolu, a případně další doplňující informace o české harfové škole.

ABSTRACT

This thesis focuses on the biographies and the work of the representatives of the Czech Harp School. Respective chapters are dedicated to the most significant persons, with sub-chapters focusing on their pedagogical activities and other interesting facts. In the conclusion of the thesis, names of the performers who due to the scope of the thesis could not be written extensively about, will be mentioned. Furthermore, additional information about the Czech Harp School will be provided and discussed.

Obsah

ÚVOD	1
1. BEDŘICH DOBRODINSKÝ	2
1.1. PEDAGOGICKÁ ČINNOST	5
2. KAREL PATRAS	8
2.1. PEDAGOGICKÁ ČINNOST	10
3. LIBUŠE VÁCHALOVÁ	12
3.1. PEDAGOGICKÁ ČINNOST	15
3.2. DCERA JANA BOUŠKOVÁ	17
4. ZÁVĚR.....	19
5. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	21
KNIHY:	21
VYSOKOŠKOLSKÉ A ABSOLVENTSKÉ PRÁCE:.....	21
ELEKTRONICKÉ ZDROJE:.....	21
ÚSTNÍ ROZHOVORY:	22

Úvod

Práce se bude zabývat nejvýznamnějšími osobnostmi harfové školy v Čechách. Jednotlivé kapitoly přiblíží nejprve život těchto osobností, dále se pak budou zabývat koncertní a především pedagogickou činností těchto představitelů.

V oblasti pedagogické činnosti bude čerpáno jak z dostupných pramenů, tak z ústních rozhovorů a osobních zkušeností získaných od studentů a rodinných příslušníků jednotlivých představitelů. Odtud jsou získány také informace o osobním přístupu a zásadách v pedagogické činnosti, které tyto osobnosti aplikovaly v pedagogické praxi. Tato fakta a zajímavosti jsou pak dílčími částmi jednotlivých kapitol o osobnostech. V případě některých osobností české harfové školy je k dispozici jen malé množství informací v pramenech, a tyto výpovědi jsou tak pro některé části práce naprosto zásadní.

Cílem práce pak je informace o těchto osobnostech sjednotit a vytvořit z nich tuto práci tak, aby tyto informace byly dobře a jednotně dostupné, a aby práce mohla případně fungovat jako jeden z pramenů pro další generace a zájemce o informace o této problematice.

Vzhledem k tomu, že osobností spojených s českou harfovou školou je poměrně velké množství, jsou níže uvedení zástupci české harfové školy pouze ti, kteří se zasloužili o rozvoj a propagaci české harfové školy u nás i v zahraničí skutečně nejvíce. Autorka tyto zástupce takto zvolila sama dle vlastního úsudku a na základě dostupných informací, a o ostatních zástupcích, případně dalších důležitých osobnostech je pojednáno v závěru práce.

1. Bedřich Dobrodinský

Bedřich Dobrodinský se narodil 13. února 1896 v Kunžaku (okres Jindřichův Hradec) do nesmírně chudých poměrů. Sám se však časem a svojí obrovskou pílí vypracoval v jednoho z nejuznávanějších harfových virtuózů své doby. Jeho význam rovněž tkví i ve skladatelské a pedagogické činnosti.

Fascinující na jeho vývoji je skutečnost, že k harfě se dostal až ve svých čtrnácti letech. Jeho nejranějšími hudebními počiny bylo studium hry na housle, flétnu a křídlovku pod vedením svého strýce Rudolfa Martíňka.

Bedřich Dobrodinský měl staršího bratra, který si všiml jeho neobyčejného talentu a díky svým známostem s místním kapelníkem vojenské hudby domluvil Bedřichovi místo hráče na flétnu a pikolu.

V této době byl právě harfistou vojenské služby Gustav Milota, absolvent Pražské konzervatoře u profesora Hanuše Trnečka. Milotovi měla za rok vypršet povinná vojenská služba, a tak se dohodli, že bude Bedřicha Dobrodinského vyučovat na harfu, než odejde do civilu, a on ho poté zastoupí na pozici harfisty vojenské služby. Jejich výuka začala v roce 1919 a je s podivem, že již po roce studia nastoupil Dobrodinský na tuto, v té době významnou pozici.

Toto angažmá zahrnovalo časté přesouvání jeho pluku z místa na místo, mimo jiné také do Salzburgu. Jeho nadřízený Josef Tannhäuser si brzy povšiml Dobrodinského talentu a nařídil, aby byl za erární útraty posílán na soukromé hodiny harfy právě do Mozarteu v Salzburgu k profesorce Josefíně Huberové, absolventce Vídeňské konzervatoře. Díky tomu se začal ve své hře rapidně zdokonalovat.

Když byl však plukovník Tannhäuser převelen, jeho nástupce jej přestal nadále finančně podporovat a Dobrodinský byl tak přinucen ukončit tuto svoji velmi přínosnou výuku.

V tu dobu už ale začínal hrát v tamějším divadle některé party za dotyčnou Josefínu Huberovou a jeho kariéra začínala rychle stoupat.

Zanedlouho poté ale onemocněl¹ a byl převezen do nemocnice v Kremži. Po úspěšném vyléčení začal působit jako vojenský hudebník v Jindřichově Hradci a poté v městském divadle v Debrecínu.

Postupným seznamováním se s divadelním repertoárem se začala prohlubovala jeho hráčská technika i muzikálnost a začalo se mu dostávat více možností sólového vystupování.

---

¹ Některé prameny se zmiňují o zranění z války, jiné o nemoci, dodnes není vyjasněno.

Po válce začal působit v lázeňském orchestru v Luhačovicích, ale především jako flétnista a později i harfista v pražských biografech jako doprovod při němých filmech. Když tehdy v jednom z pražských biografů onemocněla harfistka, Dobrodinský za ní tehdy zaskočil a po čase nastoupil na její místo jako harfista, místo flétnisty mu však taktéž zůstalo.

V této době se v Praze začínalo hrát na nový typ flétny s takzvaným Böhmovým systémem. Dobrodinský si tuto flétnu vypůjčil od přítele a již po měsíci byl schopen tento v podstatě zcela nový nástroj ovládat.

Po založení Šakovi filharmonie² mu dirigent Ludvík Vítězslav Čelanský nabídl místo flétnisty v tomto orchestru. Spolu s dalšími hráči zde založili první profesionální dechové kvinteto u nás.

Během této doby také docházel na soukromé hodiny flétny k Janu Balíkovi, na harfu se v této době učil u profesorky Pražské konzervatoře a první harfistky Národního divadla v Praze Heleny Kličkové Nebeské.

Protože tehdy nebylo obvyklé, že by orchestry vlastnily harfy, byl Dobrodinský nucen obstarat si vlastní. Stal se tím rovněž nezávislým, a také i díky tomu jej v roce 1922 přijali jako harfistu v České filharmonii. Tuto nabídku obdržel od samotného šéfdirigenta Václava Talicha. Zde působil až do roku 1962, kdy odešel do důchodu. Především od dob svého působení v České filharmonii se stal také věhlasným sólovým hráčem. V nově založeném Českém rozhlasu začal pořádat spolu s varhaníkem Bedřichem Antonínem Wiedermannem recitály a pravidelně také sólové koncerty s Českou filharmonií.

V jeho 66 letech odešel Dobrodinský z České filharmonie do důchodu, tento rok (1962) pro něj také znamenal definitivní konec s hudbou i hrou na harfu. Hlavním důvodem nebyly ztráta techniky či problémy s klouby na ruku, nicméně problémy s očima. U Dobrodinského se začaly projevovat náznaky šedého zákalu (posledních pět let

---

² Šakova filharmonie se původně uváděla pod jménem Symfonický orchestr presto a byla založena v září 1919 dirigentem, skladatelem a podnikatelem Vladislavem V. Šakem. Prvním dirigentem se stal Ludvík Vítězslav Čelanský, který do té doby dirigoval Českou filharmonii a po nahrazení Václavem Talichem přijal toto místo. Již od počátku bylo toto těleso vnímáno jako konkurence České filharmonie a mezi oběma orchestry panovalo velké napětí. Díky finančním problémům a přehnané až nemožné aktivitě orchestru zahrál 28. října 1921 naposledy.

ve filharmonii hrál harfové party více méně jen podle paměti), a kromě toho byl celoživotním zastáncem názoru, že „*Umět včas odejít patří také k umění*“.

Po odchodu do důchodu byl stále velmi aktivní, publikoval několik článků, napsal čtyři knihy. První z nich s názvem „*Filharmonie se směje*“ vydaná v Praze v roce 1941, popisuje humorné příhody ze zákulisí České filharmonie. Další knihou vydanou v roce 1975 byly „*Problém harfové hry*“, kde se zabýval řešením technických problémů v interpretaci některých obtížných harfových kadencí světového repertoáru.

V Bratislavě byla vydaná jeho další kniha s názvem „*Dirigent očima instrumentalisty*“, kde se zabývá vztahem orchestrálního hráče k dirigentovi a vzpomíná zde na nejvýznamnější dirigenty, se kterými se za dobu svého působení v České filharmonii setkal. V neposlední řadě napsal svoje paměti, které ale bohužel nebyly nikdy vydány.

Kromě knih a článků se Dobrodinský angažoval i v oblasti skladatelské. Kromě několika skladeb pro harfu, z nichž nejznámější jsou: Barokní suita, Koncert pro harfu e moll nebo Impromptu pro harfu. Napsal i mnoho dalších kusů, nejvýznamnějšími jsou jeho houslové skladby, které se dodnes hojně užívají při výuce začínajících houslistů nebo Suita pro fagot, hrávaná i na různých světových soutěžích.

Dobrodinský, jak už bylo na začátku zmíněno, byl známým harfistou široko daleko ve světě a přátelil se s nejvýznamnějšími harfisty světa. V Praze u Dobrodinského doma ho navštívil jeden z největších harfistů všech dob Nicanor Zabaleta, se kterým si vyměnil nespočet dopisů, stejně jako s dalším nesmírně významným harfistou Marcelem Tournierem, kterého Dobrodinský navštívil, když byl na zájezdě s Českou filharmonií v Paříži.

Skladatel a harfista Mikhail Mchedelov se zase zasloužil o vydání jeho skladby „*Barokní suita*“ v Rusku, přes něj se také seznámil s dalšími světovými interpretkami na harfu Ksenii a Olgou Erdeli, které ho později také navštívily v Praze.

V roce 1979 prodělal Bedřich Dobrodinský mrtvici a po deseti dnech v nemocnici zemřel dne 27. října.

1.1. Pedagogická činnost

Pedagogická činnost Bedřicha Dobrodinského začala už ve 30. letech, kdy z existenčních důvodů sám založil svou vlastní hudební školu v Nuslích. Zde se ovšem neučila harfa, nýbrž klavír, housle a violoncello. Sám Dobrodinský vyučoval klavír, violoncello vyučovala jeho manželka a housle jeho kolega z České filharmonie. Tato škola byla otevřena zhruba do začátku 2. světové války.

Když musel v roce 1945 z Pražské konzervatoře odejít profesor harfy Václav Klička³ z důvodu údajné kolaborace s Němci, byl vypsán konkurz na tuto pozici, kterého se účastnili tři harfisté: Bedřich Dobrodinský, Marie Zunová⁴ a Libuše Poupětová.

Nejvyšší počet bodů získal právě Dobrodinský, ale protože už v této době byla Marie Zunová členkou komunistické strany, byla právě jí dána přednost a na toto místo nastoupila ona.

V roce 1945 byla taktéž založena Akademie múzických umění v Praze a dirigent Václav Talich dostal za úkol navrhnout členy pedagogického sboru. Na pozici profesora harfy nenavrhl Talich nikoho jiného než právě Bedřicha Dobrodinského.

Protože mu nicméně již byl znám incident z Pražské konzervatoře, uspořádal Talich koncert s Českým komorním orchestrem, kde by se mohl Dobrodinský představit jako sólista s naprosto jedinečným programem. V první polovině hrál Koncert pro harfu B dur Georga Friedricha Händela a Koncert Es dur Jana Křtitele Krumpholze, druhá polovina koncertu patřila Ravelově Introdukci a Allegru, Debussyho Sonátě pro flétnu, violu a harfu, a nakonec Debussyho Dvěma tancům.

Tímto náročným programem a virtuózním provedením tohoto koncertu mohl Talich argumentovat při výběru profesora harfy do této prestižní funkce.

A tak se také stalo a Bedřich Dobrodinský se stal prvním profesorem harfy na Akademii múzických umění v Praze. Jeho prvními žáky v akademickém roce 1946/1947 byli: Karel Patras, který byl v té době čerstvě na pozici druhého harfisty v České filharmonii,

---

³ Václav Klička byl žákem jednoho z největších průkopníků harfové hry u nás Hanuše Trnečka, Klička sám byl jedním z předních českých sólistů ale i pedagog. Profesorem na Pražské konzervatoři byl od roku 1922 do roku 1945. Později první. Harfistka Národního divadla v Praze.

⁴ Marie Zunová byla v letech 1915-1917 druhou harfistkou České filharmonie od roku 1922 sóloharfistkou stejného tělesa. Později harfistka Národního divadla v Praze. Pedagogicky působila na Pražské konzervatoři od roku 1945 a od roku 1947 i na Akademii múzických umění v Praze.

dále tehdejší harfistka Národního divadla v Praze Libuše Walterová a také Milena Šperlová – Konicarová.⁵

Když se po vítězném únoru o rok později dostali k moci komunisté, dostal Bedřich Dobrodinský, který se nikterak netajil svou nelibostí k tomuto režimu, výpověď a byl opět nahrazen uvědomělou komunistkou Marií Zunovou. Spolu s Dobrodinským odešli dobrovolně a na protest všichni tři jeho již zmiňovaní žáci.

Roku 1949 vyučoval soukromě Libuši Váchalovou, tato výuka ovšem probíhala pouze jeden rok, a to předtím, než byla Libuše Váchalová přijata na Pražskou konzervatoř.

Později v 50. letech proběhla ještě jedna jeho poslední pedagogická aktivita, kterou byla soukromá výuka jedné studentky, Marcely Kožíkové, která oficiálně studovala u Karla Patrase na Akademii múzických umění v Praze, ale bylo domluvené, že hodiny bude mít s Dobrodinským.

Tímto skončila veškerá jeho pedagogická činnost. Výjimkou byly soukromé hodiny, které dával svému vnukovi Lukáši Dobrodinskému, kterému se věnoval už od jeho harfových začátků.

Po rozhovoru s vnukem Lukášem bych ráda zmínila několik poznatků a zásad, které Bedřich Dobrodinský měl a toužil je předat svým žákům.

V první řadě to bylo „hrát hlavou“. Tím měl na mysli, že člověk musí mít při hraní neustále kontrolu nad vším co dělá a „neponechat to osudu“.

Dále velmi opovrhoval svými kolegy, kteří dělali rozdíly podle toho, na jakém místě nebo při jaké události zrovna hráli. Tvrdil, že je naprosto nepodstatné, zdali interpret hraje v noblesním sále jako například Rudolfinum, anebo kdesi na náměstí v Choustníkově Hradišti, zkrátka vždy musí podat stejný výkon.

Stejně tak mu nesmírně vadilo a kritizoval, když interpret dával najevo, že je skladba náročná různými grimasami a gesty.

To, co mě zaujalo ze všeho nejvíce je, že si Dobrodinský do not nikdy nezapisoval žádné pedálové značení nebo grafy, samozřejmě až na některé pedálově nejnáročnější party a skladby, jako například Debussyho tance nebo Ravelova Cigána.

---

⁵ Milena Šperlová se narodila 5.10. 1930 v Praze. V roce 1951 absolvovala konzervatoře u Marie Zunové, zároveň byla harfistkou orchestru divadla v Ústí nad Labem. Svě hudební vzdělání završila právě na Akademii múzických umění v Praze v roce 1955, taktéž u Marie Zunové. Od roku 1957 působila v Brněnském divadelním orchestru a roku 1964 se stala sóloharfistkou Brněnské filharmonie. Byla vyhledávanou sólistkou, mimo jiné častým hostem v Českém rozhlasu a v roce 1956 provedla jako první harfistka v Čechách Glierův harfový koncert Es dur op. 74.

V jednom z jeho dochovaných partů dokonce připsal doslova: „Kdo si píše pedály je vůl“.

Měl za to, že harfista má mít jakousi vnitřní harmonickou představu o dané skladbě v hlavě, nikoliv ji mít napsanou.

Sám vnuk Dobrodinského říká, že on sám se zpočátku snažil dodržovat toto dědečkovské pravidlo, ale po čase zjistil, že při rychlosti, s níž se v orchestrech v dnešní době střídá program, není možné si každou skladbu takto perfektně zapamatovat.⁶

Jak je zřejmé z výše popsaného, Dobrodinského pedagogická činnost trvala bohužel velmi krátce. Ve svých nevydaných spisech se Dobrodinský zmiňuje o své nesmírné lítosti nad faktem, že mu dřívější systém nedovolil věnovat se pedagogické činnosti více, neboť se domníval, že mohl a měl svým žákům daleko víc předat.

„V den významného jubilea krále harfy české bych se chtěl zamyslet nad původem té štěstěny, která jej po celý život provázela – od pasácké hole až ke královskému nástroji Davidovu v nejslavnějším českém orchestru. Štěstí nepřichází samo. Bývá průvodcem lidí dobrých, příčinných, kteří kolem sebe dovedou sít pohodu, srdečnost a nesobeckou lásku k lidem“⁷

---

⁶ Dříve připravovali hráči v České filharmonii s Václavem Talichem jeden program i dva týdny, dnes je to otázka několika dnů.

⁷ Napsal k příležitosti Dobrodinských osmdesátých narozenin profesor Václav Žilka.

2. Karel Patras

Další z řady významných osobností české harfové školy není nikdo menší než Karel Patras.

Karel Patras se narodil 20. října 1923 v Přezleticích (okres Brandýs nad Labem).

Jeho otcem byl Václav Patras, místní hudebník, který učil hru na housle, ale i všemožné ostatní nástroje, kterých bylo zrovna zapotřebí. Díky svému otci se Karel Patras dostal k hudbě. Již od raného věku se věnoval hře na housle a bicí, později nastoupil do vojenské hudební školy v pražském Karlíně, kde pokračoval ve studiu obou těchto nástrojů.

V roce 1939, kdy bylo Patrasovi šestnáct let, se poprvé dostal do kontaktu s harfou. Začal se na ni učit hrát pod vedením harfisty Františka Krameriusa.

Shodou nešťastných historických okolností byla ale škola téměř ihned po jeho nástupu uzavřena nacisty.

Záhy nato, v roce 1940, byl ovšem přijat na Pražskou konzervatoř k profesoru Václavu Kličkovi, u kterého studoval až do jeho nedobrovolného odchodu v roce 1945. Výjimku tvořilo několika měsíců v letech 1941 a 1943, kdy za chybějícího profesora Kličku vyučovala na konzervatoři jeho nadějná žačka Libuše Poupětová.

Rok 1945 znamenal pro Karla Patrasy také vítězství v konkurzu do České filharmonie. Na pozici druhého harfisty působil pak po boku Bedřicha Dobrodinského v tomto tehdy již renomovaném orchestru.

I po tomto úspěchu se toužil dál vzdělávat, a tak pokračoval na Pražské konzervatoři pod dohledem nově příchozí pedagožky Marie Zunové. Mezi ní a Karlem Patrasem vznikaly již od počátku veliké umělecké, ale i osobní neshody, mimo jiné jistě i z důvodu jeho nástupu do České filharmonie, kde byl pod uměleckým dohledem i vlivem Bedřicha Dobrodinského, se kterým měla Marie Zunová dlouhodobě velmi napjaté vztahy. Tak se stalo, že v pátém ročníku, v roce 1946, k její veliké nevoli, přestoupil na nově vzniklou Akademii múzických umění v Praze, právě ke svému kolegovi z České filharmonie, Bedřichovi Dobrodinskému.

Marie Zunová napsala ve svých pamětech k odchodu Karla Patrasy z konzervatoře následující: „Karel Patras, ačkoliv se již připravoval na absolutorium nakonec konzervatoř opustil, neboť za ním údajně přišli lidé z České filharmonie s tím, že jestli chce v orchestru zůstat, musí přejít na Akademii múzických umění v Praze právě k B. Dobrodinskému.“⁸

---

⁸ Zunová Marie, Kronika Státní konzervatoře (knihovna Pražské konzervatoře)

Už po dvou letech na této instituci složil Karel Patras dne 19. června 1948 státní závěrečnou zkoušku s vyznamenáním. Ani zde ovšem Patras nezůstal příliš dlouho. Po nedobrovolném odchodu Bedřicha Dobrodinského z Akademie múzických umění v roce 1948 s ním odešel solidárně také Karel Patras i všichni ostatní Dobrodinského žáci.

Tímto rokem skončily všechny jeho studijní snahy.

Po odchodu Bedřicha Dobrodinského z České filharmonie v roce 1962 nastoupil Karel Patras na pozici sóloharfisty a setrval zde až do svého odchodu v roce 1985. Patrasovým kolegou a druhým harfistou se od 1. října 1962 stal harfista Václav Tyl. Tyl měl zpočátku s Karlem Patrasem velmi vřelý osobní vztah, však čím dál častěji se střetávali na poli uměleckém, kde mezi nimi vznikaly umělecké neshody. Jistě i toto byl důvod proč Václav Tyl z orchestru po osmi letech od svého nástupu odešel.

Na jeho místo pak nastoupila Patrasova žákyně z Akademie múzických umění v Praze Renata Kodadová. Po Patrasově odchodu do důchodu se Renata Kodadová přesunula na jeho místo a konkurz na pozici druhé harfy vyhrála v pouhých dvaadvaceti letech Barbora Fabišíková-Pazourová.

Karel Patras nezahálel ani v oblasti sólového hraní, ačkoliv v tomto směru neoplýval přílišnými ambicemi. Měl nicméně několik oblíbených kusů, které ho provázely po celý život. Byl to například Mozartův koncert pro flétnu a harfu, který nejčastěji prováděl se svým kolegou z České filharmonie, flétnistou Gézou Novákem, dále například Dva tance pro harfu a smyčcový orchestr Clauda Debussyho.

Velmi často vystupoval v komorních seskupeních s různými umělci, jako byli například zpěvačka Soňa Červená, klavírista Jan Panenka, kontrabasista František Pošta, samozřejmě také harfista Bedřich Dobrodinský a mnoho dalších.

Jedinou skladbou pro sólovou harfu, kterou Patras nahrál je Sonáta pro harfu Paula Hindemitha.

Patras se jednou ocitnul i v roli porotce. V srpnu roku 1983 byl pozván jako člen poroty na Mezinárodní harfové soutěži v Anglii.

2.1. Pedagogická činnost

Dříve než zde popíši začátky a průběh pedagogické činnosti Karla Patrase je potřeba vysvětlit, jak bylo vůbec možné kdekoliv vyučovat bez potřebného ukončeného odborného vzdělání. Ministerstvo školství a kultury umožnilo Patrasovi vykonat absolventskou zkoušku na konzervatoři dodatečně. Vzhledem k tomu, že měl za sebou několik úspěšných zkoušek z Akademie múzických umění, byly mu tyto předměty uznány, a proto nemusel do školy docházet. Ze všech předmětů dostal známku „velmi dobrá“.

Jeho první pedagogický počín nastal na přelomu roku 1959/1960, kdy po smrti Marie Zunové převzal její harfovou třídu na Pražské konzervatoři, a zároveň také na Akademii múzických umění v Praze.

Mezi jeho žákyně na Pražské konzervatoři patřily Dagmar Platilová, Renata Iglová-Kodadová, Jana Růžičková-Střížková, Magda Spitzerová-Šimečková a další.

V roce 1973 však svou dráhu profesora na této škole znenadání ukončil. Důvodem byla jeho dcera Dagmar Patrasová, která se bez jeho vědomí přihlásila na tuto školu na hudebně dramatický obor. Když se o tomto jejím jednání Patras dozvěděl, podal okamžitou výpověď, neboť si nepřál, aby se mohlo spekulovat o tom, zda byla přijata z protekce nebo díky jejímu talentu. Nabízí se také vysvětlení lehce dramatického gesta se snahou poukázat na jeho nesouhlas s výběrem budoucího povolání své dcery.

Patrasova pedagogická činnost ovšem nestagnovala. Jeho rukami na Akademii múzických umění v Praze prošlo i přes jeho bezpochyby náročný přístup mnoho harfistek. Mezi těmi nejúspěšnějšími byly například Barbora Fabišíková-Pazourová, Lydie Henychová-Härtelová, Renata Iglová-Kodadová a mnoho dalších.

Později, v roce 1975, byl Patras jmenován docentem. Součástí náročného habilitačního řízení byla i jeho práce s názvem „Stručné zamyšlení nad pedagogickými osobnostmi české harfové školy a další její vývoj“, kde popisuje pedagogické osobnosti harfové školy a komentuje jejich pedagogické přístupy a výuku a jejich přínos. Zmiňuje zde několik zásad, které jsou dle jeho názoru nezbytné pro další vývoj české harfové školy.

Z dotazování na osobnost profesora Patrasy jeho žáček, bych ráda zmínila několik následujících vět, které se týkají jeho zásad, které po svých svěřenkyňích striktně vyžadoval.

Pro Patras s absolutním sluchem to bylo především důsledné ladění harfy. V této době nebylo k dispozici nic jiného než kovová ladička, kterou se naladil pouze tón A, ostatní tóny se musely ladit podle sluchu, což jistě nebylo nic lehkého.

Nejvíce ovšem trval na absolutní čistotě hry. Kromě takzvaných „pazvuků“⁹, které pro něj byly nepřijatelné, to bylo hlavně včasné dušení předchozích harmonií tak, aby nepřeznívaly jedna do druhé. Tuto čistotu harmonií se snažil umocnit i pomocí enharmonických záměn. To znamená, že například v tónině C dur, kdy skladba končila dominantou (G dur) – tónikou (C dur), po odehrání –a zdušení dominantního akordu G dur, sešlápnul pedál *h* na *his* (enharmonicky zaměněné *c*), a tím následující akord zazněl bez rušivého tónu H, který do akordu C dur nepatří.

Patras se také intenzivně věnoval přípravám orchestrálních partů, které měl často různě vylepšené a upravené.

Sólový repertoár vždy připravoval s dostatečným předstihem i rok dopředu, aby se skladba před koncertem/zkouškou dostatečně „uležela“.

Na své žáčky byl velice přísný, ale stejně tak i na sebe. Na druhou stranu ale nechával prostor i pro vlastní názor na skladbu a přiměřenou dávku osobitosti ve skladbách. Tímto se snažil podporovat samostatnost i muzikálnost svých žáček, a to se mu, jak je vidět, na úspěšnosti jeho žáček jistě dařilo.

Jak sám říkal, skladbu je nutné umět na 120 %, aby se při veřejném provedení povedla na 100 %.

Co se týče jeho názoru na pedagogy tehdejší doby, velmi vyzdvihoval nesmírný přínos Hanuše Trnečka a Bedřicha Dobrodinského, na Brněnské konzervatoři to byly profesorky Anežka Falladová-Škvorová a později Milena Šperlová-Konicarová, které považoval za přínosné pro rozvoj harfové školy.

Karel Patras byl nejenom vynikajícím harfistou na poli orchestrálním, komorním i sólovém, ale taktéž nesmírně významným pedagogem a všichni, kdo Karla Patrasy znali, se shodnou na tom, že byl člověkem nesmírně vřelým a vstřícným ke svým žákům, a to ve všech směrech, pracovním i osobním.

---

⁹ Pazvuk je nepříjemný zvuk, který se vytvoří zaváděním nehtu o ještě znějící, rozechvělou strunu.

3. Libuše Váchalová

V poslední kapitole bych se ráda věnovala životu další z předních Český harfistek a pedagožek Libuši Váchalové, která byla a stále je naprosto zásadní osobností české harfové školy 20. století.

Libuše Váchalová se narodila 17. dubna 1932 v Praze jako prostřední ze tří dětí. Spolu s bratry Jiřím a Josefem, matkou Libuší a otcem Josefem Váchalovými, žili na pražských Vinohradech. Rodiče Libuše Váchalové si postavili také svou malou vilku na Kazíně, kde všichni společně trávili čas o prázdninách.¹⁰

Dětství Libuše Váchalové bylo naplněno stresem a neklidem válečné doby, ale i přes nepříznivou dobu se její rodiče snažili všem svým dětem dopřát rodinného a harmonického prostředí. Když bylo Libuši Váchalové šest let, zařídili jí a bratrům soukromou výuku nástrojů, a tak se začala učit hře na klavír a její bratři hře na housle a trubku. Už tehdy ale začala snít o hře na harfu, když jí poprvé slyšela hrát v rozhlase. Ke splnění tohoto velkého snu o harfě se Libuše Váchalová dostala až po skončení druhé světové války ve věku svých čtrnácti let, kdy začala soukromě docházet k Marii Zunové.

Z finančních důvodů nebylo možné pro rodinu Váchalových dceři harfu pořídit, a tak profesorka Zunová souhlasila, že může Libuše Váchalová cvičit u ní doma, výměnou za pomoc v domácnosti.

Zanedlouho poté jejich vztah ale výrazně ochabl, a tak krátce před přijímacími zkouškami na Pražskou konzervatoř oslovila maminka Libuše Váchalové tehdejšího sóloharfistu České filharmonie Bedřicha Dobrodinského, který ji začal s radostí a za minimální honorář vyučovat a připravovat na přijímací řízení. Tam ale zasedala v komisi i Marie Zunová, která ovlivňovala zbytek hodnotících, a Libuše Váchalová tak nebyla přijata. Talentová zkouška byla z důvodu zaujatosti na základě rozhodnutí Ministerstva školství opakována s novou komisí, rozšířenou o všechny ostatní členy pedagogického sboru a zástupce z ministerstva. Tentokrát už byla Libuše Váchalová přijata a Pražskou konzervatoří také nově najata druhá profesorka harfy Libuše Poupětová, u které začala studovat. Studium u Libuše Poupětové trvalo pouze půl roku, poté musela z politických důvodů školu opustit a Libuše Váchalová musela

---

¹⁰ Později zde také Libuše Váchalová pořádala každoroční letní „Koncerty za kytičku“, kam si zvala různé hosty od muzikantů, spisovatelů až po herce (Ilja Hurník, Jiří Suchý, Naďa Urbánková, Nelly Gaierová a mnoho dalších), kteří přišli na Kazín bez nároku na honorář vystupovat a bavit lidi, kteří seděli na zemi, plotě nebo na rozkládacích trojnožkách a místo vstupenky musel každý přinést pouze květinu pro hosta.

ve studiích pokračovat opět u Marie Zunové. Toto jistě nelehké období nakonec překonala a v roce 1952 na konzervatoři více než úspěšně absolvovala.

Hned poté nastoupila Váchalová do Městských divadel pražských jako korepetitorka, ale i harfistka, kde působila pět let. Dále pak působila v divadle Alhambra v letech 1956 až 1957 a divadle E. F. Buriana v letech 1958 až 1959.

V roce 1957 začala pravidelně vystupovat s flétnistou Václavem Žilkou (který se jistě řadí mezi nejvýznamnější flétnisty u nás) pod názvem Pražské komorní duo, se kterým pořádali koncerty v Čechách i jinde v zahraničí.

V roce 1958 vyhrála konkurz na místo harfistky do Filmového symfonického orchestru (FISYO), kde se naplno uplatnila její dovednost čtení z listu, díky které měla velký náskok před ostatními dvaadvaceti uchazečkami o toto místo.

O dva roky později jí nabídl profesor hoboje z Akademie múzických umění v Praze a další nesmírně významný sólista ve svém oboru František Hanták spolupráci, která trvala následujících pět let. Jejich seskupení pod názvem České komorní duo se významně zasloužilo o rozšíření repertoáru pro toto nevšední obsazení, po domluvě s mnohými soudobými skladateli, jako například Iljou Hurníkem, Janem Hanušem, Janem F. Fišerem, Petrem Ebenem, Ivanou Loudovou a dalšími.

Libuše Váchalová byla sama iniciátorkou mnohých nových skladeb soudobých autorů a inspirovala k napsání nesčetného množství nových skladeb, ať sólových nebo komorních, které jí byly věnovány.

Toto období nebylo pro Libuši Váchalovou úspěšné pouze v profesní oblasti, ale také se jí velmi dařilo po osobní stránce, když se podruhé provdala za doc. MUDr. Zdeňka Wünsche, CSc. a nedlouho poté se jim narodil první syn Petr.

Když v roce 1962 skládal dirigent Libor Pešek komorní orchestr Sebastian, oslovil kromě Libuše Váchalové několik dalších harfistek, ovšem místo sóloharfistky v tomto tělese připadlo právě jí. Tento orchestr jezdil na mnohá zahraniční turné do Německa, Belgie, Francie nebo Itálie, kde vystupovala často také i jako sólistka. Úspěchy a pochvalné kritiky na sebe nenechaly dlouho čekat.

„ ...Tak vynikající harfistku, jako je L. Váchalová, jsme tady asi sotva kdy slyšeli. Její vystoupení bylo pro nás jediným skvostným darem.“¹¹

„ ...Zcela mimořádný talent harfistky Libuše Váchalové...Její virtuosní ovládní nástroje, technické umění a její vysoká muzikálnost donutila posluchače k velkým ovacím.“¹²

Na jednom ze zahraničních zájezdů v Berlíně si jejího jedinečného talentu všimli Japonští hosté, kteří se za ní po koncertě vydali a oznámili jí, že tímto koncertem vyhrála konkurz na pozici 1. harfistky Tokijské filharmonie a zároveň profesorky na Tokijské konzervatoři. Plat i podmínky byly naprosto vynikající, ale i tak, po dlouhém přemýšlení, odmítla Libuše Váchalová toto prestižní místo. Důvodem byla nemoc jejích rodičů a strach, že se o ně nebude moci postarat. Krátce na to tatínek Libuše Váchalové zemřel a ona proto nikdy nelitovala, že s nimi zůstala a nabídku odmítla.

Její manželství s doc. MUDr. Zdeňkem Wünschem, CSc. se bohužel rozpadlo krátce po narození syna, kterého Libuše Váchalová od té doby vychovávala sama s pomocí svých rodičů.

Na jednom ze zájezdů s orchestrem se v Itálii seznámila s flétnistou Jiřím Bouškem, za kterého se roku 1970 provdala a zanedlouho poté se jim narodila dcera Jana, která po vzoru své maminky začala hrát na harfu a dnes je zcela jistě považována za jednu z nejlepších harfistek i pedagožek všech dob.

V roce 1971 si splnila Libuše Váchalová další ze svých snů, a tím bylo založení netradičního komorního souboru. Oslovila hráče z Filmového symfonického orchestru (mezi nimi i manžel Libuše Váchalové, flétnista Jiří Boušek) a jejich uskupení s názvem Lyra nova ve složení harfa, flétna, violoncello, housle a viola začalo úspěšně koncertovat a provádět díla z počátku upravená samotnou Libuší Váchalovou, a časem i díla jiných soudobých skladatelů.

---

¹¹ Recenze z novinového článku Nacht-Depesche, červen 1966

¹² Recenze z novinového článku Diplomatisches Bulletin Nr.7, 1966

3.1. Pedagogická činnost

Svou pedagogickou činnost započala Libuše Váchalová v roce 1973 na Pražské konzervatoři, když byla požádána tehdejším ředitelem Janem Tausingerem, aby nastoupila po tehdejším pedagogovi Karlovi Patrasovi, který z konzervatoře odešel, aby se mohl plně věnovat jeho studentkám na Akademii múzických umění v Praze. Když toto místo Váchalová přijala, převzala zprvu žáčky po profesorovi Patrasovi. Ty ji tenkrát ovšem nepřijaly s přílišným nadšením, ale postupem času si Libuše Váchalová získala jejich náklonost a respekt.

Harfová třída na Pražské konzervatoři pod vedením profesorky Váchalové stoupla vysoko nad tehdejší poměry. Především to bylo díky snaze Libuše Váchalové pořádat i několik koncertů do roka i mimo Prahu, ve snaze harfu i své žákyně předvést širšímu publiku.

Výhoda tkvěla i v jejich značných kontaktech s tehdejšími soudobými autory, kteří často psali skladby přímo pro jejich, pravidelně se konající, koncerty soudobé hudby.

Libuše Váchalová velmi dbala na velmi důsledné dodržování dynamiky a celkový projev muzikálnosti. Dále také na etudy a jiná technická cvičení, jako jsou stupnice, akordy a jiná prstová cvičení, jimiž prohlubovala technickou zdatnost svých svěřenkyň. Byla velmi důsledná i v oblasti správného držení ruky, kdy vyžadovala, aby palec byl kolmo ke struně, a ostatní prsty tak získaly větší oporu, a tón díky tomu mohl být silnější a bohatší.

V době působení Libuše Váchalové škola prodala dvě harfy od českého výrobce pana Chvojky a zakoupila jeden mistrovský nástroj renomované Italské značky Salvi.¹³

Libuše Váchalová vychovala na Pražské konzervatoři obrovskou spoustu harfistek, které jistě i díky jejímu skvělému vedení a důslednosti vítězily v konkurzech na nejlepší harfová místa u nás ale i v zahraničí.

---

¹³ Tato harfa byla po jednom z koncertů odcizena. Když se o této nešťastné události začala zmiňovat Jana Boušková všude ve světě, za účelem pomoci najít nástroj a vrátit ho zpět na konzervatoř, rozhodly se harfistky z celého světa uspořádat sbírku a za vybrané peníze koupily vynikající harfu Americké značky Lyon&Healy a darovaly ji Pražské konzervatoři. Po několika letech se našla i původní harfa značky Salvi a tyto dvě harfy dnes na konzervatoři slouží k výuce harfistek dalších generací.

Jejími žačkami byly například:

Zuzana Motlová-Peštuková (harfistka v Symfonickém orchestru Stavanger - Norsko)

Renata Vilímová (harfistka Royal Danish Orchestra)

Lydie Henychová-Härtelová (harfistka Symfonického orchestru Českého rozhlasu a nyní pedagogka na Pražské konzervatoři)

Hana Müllerová (harfistka Symfonického orchestru hl. města Prahy FOK, pedagogická i sólová činnost)

Ivana Pokorná (harfistka Národního divadla v Praze)

Barbora Fabišíková-Pazourová (2. harfistka České filharmonie)

Barbora Váchalová (harfistka Národního divadla v Praze)

Kateřina Englichová (sólová činnost)

Jana Boušková (viz kapitola 3.1.)

Petra Smolíková-Růžičková (harfistka orchestru Die Theater v Chemnitz)

A mnoho dalších úspěšných studentek.

Po osmatřiceti letech pedagogického působení na Pražské konzervatoři se Libuše Váchalová v roce 2011 rozhodla školu opustit a místo plně přenechat své dceři Janě Bouškové.

Kromě výuky na Pražské konzervatoři se Libuše Váchalová stala v letech 1995 až 2000 profesorkou Ostravské univerzity.

Toto harfové oddělení škola otevřela v podstatě pouze pro dceru Janu Bouškovou¹⁴, která po neshodách s tehdejší profesorkou Akademie múzických umění v Praze Renatou Kodadovou, byla donucena odejít. Jiná vysoká škola s oborem „Harfa“ u nás nebyla, ale protože vedení Ostravské univerzity bylo velmi ochotné a rádo vyhovělo, dostudovala Jana Boušková ještě se studentkou Bronislavou Kláblenovou právě tam u profesorky Váchalové.

Po absolutoriu obou studentek univerzita harfové oddělení opět uzavřela.

---

¹⁴ Ta po absolutoriu odjela dále studovat do Ameriky na renomovanou vysokou školu Indiana University k profesorce Susann McDonald.

Další pedagogický počín se odehrál v roce 2013 kdy pravidelně dojížděla do Vysokého Mýta zastupovat tamní profesorku, která odešla na mateřskou dovolenou. Dále také působila jako dočasná náhrada po nečekaném úmrtí profesorky Ostravské univerzity Ady Balové.

Jak je z těchto řádků patrné Libuše Váchalová byla a stále je neobyčejnou osobností české harfové školy, vychovala dvě generace vynikajících harfistek, které se uplatnily v Čechách i v zahraničí. I přes svůj věk je stále nepostradatelnou a aktivní účastnicí harfových událostí, kam pravidelně dochází, aby podpořila mladé umělce, pro které je profesním idolem, a kteří mohou být zároveň potencionálními členy budoucí generace české harfové školy.

3.2. Dcera Jana Boušková

Jistě je vhodné věnovat část práce i dceři Libuše Váchalové, Janě Bouškové.

Na vyjmenování všech jejích úspěchů na soutěžích, koncertech, festivalech nebo kongresech, až po nahrávání desítek CD by byl zapotřebí nespočet stran, a tak zmíním pouze pár, dle mého názoru, zásadních okamžiků jejího profesního života.

Zatím stále jako jediná harfistka z České republiky získala Jana Boušková v roce 1992 druhé místo na jedné z nejprestižnějších a nejstarších harfových soutěžích světa v Izraeli. Už o tři měsíce později se konala další stejně významná soutěž v Americkém Bloomingtonu, kde s odlišným a nesmírně náročným programem, který zvládla za tak krátkou dobu perfektně nastudovat a získala zde první místo, ke kterému patřilo mimo jiné získání harfy od jedné z nejlepších harfových firem Lyon&Healy, koncert v Alice Tully Hall v Lincolnově centru NYC a další ceny.

V roce 1999 pořádala sama Boušková světový harfový kongres v Praze, který usilovně připravovala po tři roky, a na kterém vystoupilo neuvěřitelných 380 umělců ze 42 zemí světa.

Již roku 1993, ve svých dvaadvaceti letech začala po boku své maminky, po vítězství v konkurzu, vyučovat na Pražské konzervatoři.

V roce 2005 byl vypsán konkurz na pozici první harfistky do České filharmonie, který Jana Boušková samozřejmě vyhrála. Ve stejný rok přišla nabídka z Královské konzervatoře v Bruselu, zdali by na této prestižní škole nevyučovala, a tuto nabídku také přijala.

„Během měsíce se mi úplně změnil život“ říká o změti události Jana Boušková.

Tím pro ni pedagogická činnost zdaleka neskončila. O rok později byl vypsán další konkurz, tentokrát se jednalo o místo profesora harfy na Akademii múzických umění v Praze za Renatu Kodadovou. I tento konkurz vyhrála a od roku 2006 zde vyučuje. Roku 2018 získala další prestižní místo profesorky harfy na Royal College of music v Londýně.

Přes všechny tyto pozice Jana Boušková nepolevila ani ve své sólové dráze. Sólově vystupovala v desítkách zemích světa a v neznámějších koncertních sálech, jako například Musikverein ve Vídni, Châtelet v Paříži, Suntory Hall v Tokiu, pražské Rudolfinum a mnoho dalších.

Kromě sólových koncertů a sólových vystoupeních se světovými orchestry se věnuje také komorní hudbě.

Spolupracovala s tak významnými osobnostmi jako například Mstislav Rostropovič, Maxim Vengerov, Emmanuel Pahud, Radek Baborák, Josef Špaček a nespočet dalších.

I přes množství aktivit, které zvládat, musí být dle mého názoru až nadlidským úkolem, nutno říci, že všem těmto činnostem se věnuje naplno a každé ze svých žaček věnuje velkou péči s energií, která je z ní cítit i na každém jejím koncertě.

4. Závěr

Předložení komplexního systematického a chronologického přehledu vývoje výuky hry na harfu na našem území a výčet všech jeho představitelů 20. století by daleko přesahoval rozsah této práce, a proto jsou výše uvedeny tyto tři nejvýraznější osobnosti tohoto období.

Rozhodně se ale nejedná o jediné tři průlomové osobnosti české harfové školy. Za zmínku stojí i další jména, která do výše uvedeného výčtu osobností nebyla zařazena vždy z nějakého objektivního důvodu, nebo proto, že o nich neexistuje takové množství informací, ze kterého by se dala vytvořit samostatná kapitola.

Mezi tyto osobnosti patří bez pochyby například Hanuš Trneček. Tento český harfista a skladatel, který hru na harfu, i tento nástroj samotný, po dlouhodobé stagnaci tohoto oboru, opět vzkřísil, se narodil roku 1858 a zemřel v roce 1914, a svou dobou působení tedy zasahuje spíše do doby 19. století. Do dnešní doby se ovšem dochovala a dodnes je také hojně užívána jeho literatura pro harfu. Za všechna díla této literatury uvedme jeho nejvýznamnější skladbu Vltava, která je úpravou stejnojmenné symfonické básně z cyklu Má Vlast Bedřicha Smetany pro sólovou harfu, a kterou v jeho úpravě interpretují umělci po celém světě.

Obdobně i Jana Boušková¹⁵, zmíněná výše pouze okrajově, svým pedagogickým působením zasahuje spíše do období 21. století, tedy současnosti. Přesto je nutno ji zmínit, neboť právě díky její osobnosti se česká harfová škola prosadila ve světě, a to naprosto průlomovým způsobem nebývalého rozsahu. Jana Boušková nejen svou koncertní, ale i svou pedagogickou činností představila harfu jako plnohodnotný sólový nástroj skutečně celému světu, a to na základě vzdělání získaného především u jedné z představitelk české harfové školy Libuše Váchalové.¹⁶

V neposlední řadě stojí za zmínku i například Václav Klička a Marie Zunová, dlouholetí pedagogové Pražské konzervatoře, nebo Renata Kodadová, dlouholetá pedagožka Akademie múzických umění v Praze. Všichni tito tři představitelné byly žáky výše zmiňovaných pedagogů české harfové školy. Celou kapitolu jim práce nevěnovala buď proto, že to příliš malé množství informací o nich nedovolilo, nebo proto, že i přes jejich

---

¹⁵ Viz kapitola 4.1.

¹⁶ Viz kapitola 4.

dlouholetou pedagogickou činnost a jistě nemalý význam v této oblasti, nepřineslo jejich působení žádné významné nebo zásadní změny v poměrech české harfové školy.

Na závěr můžeme nastínit i další vývoj české harfové školy a zabrousit mimo rozsah práce do současnosti. Zde jmenujme osobnosti, které datem narození období 20. století odpovídají, jejich pedagogická činnost však více zasahuje do současnosti, tedy do 21. století. Všechny tyto představitelky jsou zároveň žákyněmi výše zmíněné Libuše Váchalové, což jen dokládá její hluboký význam pro českou harfovou školu 20. století. Mezi tyto osobnosti patří kromě zmíněné Jany Bouškové, skalní představitelky současné harfové školy, také Lydie Härtelová, současná pedagožka Pražské konzervatoře a první harfistka Symfonického orchestru Českého rozhlasu, Hana Müllerová, mnoholetá pedagožka Gymnázia a hudební školy hlavního města Prahy a první harfistka Symfonického orchestru hlavního města Prahy FOK, nebo uznávaná harfistka a příležitostná pedagožka (například v rámci různých hudebních kurzů) Kateřina Englichová, kterou lze také považovat za významnou současnou představitelku české harfové školy.

Tato uvedená jména jsou důkazem, že česká harfová škola se v průběhu času vyvíjí rychle a směřuje na stále vyšší úroveň, a to zejména díky jejím hlavním představitelům, kteří se o tento vývoj zasloužili, a povýšili tím postupem času harfovou školu v Čechách na světovou úroveň. Současná česká harfová škola tak má díky těmto osobnostem potenciál se dále rozvíjet a díky jejím současným představitelům nadále zvyšovat povědomí o hře na tento královský nástroj.

5. Seznam použité literatury a zdrojů

Knihy:

HÁLA, Miroslav: Bedřich Dobrodinský zasloužilý umělec personální bibliografie. České Budějovice: Státní vědecká knihovna v Českých Budějovicích, 1980.

ZUNOVÁ, Marie: Harfová škola Pražské konservatoře. Praha: Československá akciová tiskárna v Praze II., 1936

Vysokoškolské a absolventské práce:

POKORNÁ, Ivana: Harfa v hudbě soudobých českých skladatelů. Absolventská práce, Praha: Pražská konzervatoř, 1983.

JOUZOVÁ, Hedvika: Významný český harfista a pedagog dvacátého století, Karel Patras. Bakalářská práce. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2009.

ŤUKOVÁ, Dominika: Libuše Váchalová – harfistka a pedagožka. Diplomová práce. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014.

HRACHOVINOVÁ, Hana: Jana Boušková Umělecký život harfistky Jany Bouškové. Bakalářská práce. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2012.

BLAŽKOVÁ Karolína: Osobnost harfistky Libuše Váchalové. Absolventská práce. Ostrava: Janáčkova konzervatoř v Ostravě, 2015.

Elektronické zdroje:

Český hudební slovník [online]. [cit. 2019-04-27].

Dostupné z: http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdic tionary&task=record.record_detail&id=2518.

Český hudební slovník [online]. [cit. 2019-04-27].

Dostupné z: http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdi ctionary&task=record.record_detail&id=4995

Www.archiv.narodni-divadlo.cz [online]. [cit. 2019-04-27].

Dostupné z: <http://archiv.narodni-divadlo.cz/dokument.aspx/print.aspx?jz=cs&dk=Umelec.aspx&ju=6347>

Ústní rozhovory:

Lukáš Dobrodinský, 2019

Libuše Váchalová, 2019

Jana Boušková, 2019

Lydie Härtelová, 2019

Barbora Pazourová, 2019